

N:o 1.

Af Herr A. W. Wigardt: Om ändring i gällande Tryckfrihetsförordnings bestämmelser rörande rätt att å landsbygden idka boktryckeri.

Ehuru näringsfrihetens stora grundsats länge varit tillämpad inom vårt land, finnes det dock ännu en näringsgren, för hvilken denna grundsats icke är gällande, nemligen erkännandet af boktryckeri, hvartill rättighet endast är medgifven städerna. Ingen torde kunna förneka, att härigenom en stor orättvisa tillfogas den vida större delen af rikets invånare, som bo på landet, till fördel för det fåtal, som hafva städerna till hemvist. Men de menliga följderna af detta städernas monopol inskränka sig icke dertill, att de beröfva mången landsbygdens invånare en passande näringskälla; det kan lätt bevisas, att denna inskränkning i näringsfriheten verkar som en hämsko på landsbygdens utveckling, såväl i socialt som ekonomiskt hänseende.

Den stora betydelsen af samarbete på alla den menskliga odlingens områden har först på senare tider rätt blifvit insedd. Inskränkt till större delen till industriens folk, kan dock, hvar helst ett större företag till gemensam nytta skall utföras, detta samarbete verka gagnande, emedan detta allena kan genom de spridda krafternas förenande åstadkomma den större kraft, som till verkets fullbordande är erforderlig. Frågar man nu efter den territoriella begränsningen af det samarbete, som kunde på vår landsbygd till gemensam fördel utföras, så torde på de flesta ställen dess gränser sammanfalla med häradets.

Såsom lämpliga föremål för ett dylikt samarbete inom häradet, hvarigenom ett kraftigt framåtskridande i utveckling, sedlighet och välstånd skulle komma invånarne till godo, får jag påpeka undervisningen, såväl den allmänna som den tillämpade, sjuk- och fattigvården, penningväsendet, genom inrättandet af folk- och sparbanker, landtbruksskötselns

genom inrättandet af mejerier, gemensam försäljning af landtbrukets alster, anstalter för kreaturens förbättrande m. m. Med skäl har man påstått, att en bland de förnämsta orsakerna till odlingens långsamma utbredande är den hos vårt folk inneboende misstron samt derpå grundade obenägenhet för gemensamma företag. Denna afsöndringsbenägenhet måste bekämpas, om vi vilja lyfta oss ur den okunnighet och fattigdom, hvori flertalet ännu lefver.

Såsom ett af de allra kraftigaste medlen för det omnämnda samarbetets åstadkommande kan man med allt skäl nämna tidningspressen.

Ju mer spridda delarne äro, dess nödvändigare är åstadkommande af ett band, som förenar. Ett dylikt band kan en för häradet utgifven tidning vara. I en dylik framläggas förslagen och blifva der föremål för undersökning och öfverläggning; i densamma kungöras alla sammanträden, som för det gemensamma arbetet erfordras; endast genom en dylik kan det ständiga meddelande af underrättelser, som för vissa företag är nödvändigt, åstadkommas; genom densamma spridas de många slag af annonser, utan hvilka någon liflighet i handel och industri knappt är möjlig.

Antingen man fäster sig vid det orättvisa uti, att en förvärfskälla är tillgänglig för ett fåtal, men vägras det större antalet, eller man tager i betraktande den mångfald af fördelar, som genom ifrågavarande inskränkning i näringsfriheten beröfvas landsbygden, måste man komma till den öfvertygelsen, att denna inskränkings upphäfvande är en åtgärd, som kräfves lika mycket af rättvisa som af en riktig insigt i hvad landsbygdens sanna bästa fordrar.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt, vågar jag föreslå,

att Riksdagen ville för sin del besluta den förändring i nu gällande Tryckfrihetsförordning, att rättigheten att idka boktryckeri afven medgifves landsbygden.

Om remiss till vederbörligt Utskott anhålles.

Stockholm den 22 Januari 1881.

A. W. Wigardt.
